

‘Zullen we nog even een rondje over het eiland maken? Kijken wat er voor nieuws te ontdekken valt?’ De wijn lonkt, maar ik heb geen zin mijn vader tegen te spreken. Hij wilde eigenlijk helemaal niet naar dit eiland, dat had hij niet onder stoelen of banken geschoven. Het is een soort wonder dat we hier nu toch zijn met z’n drieën. Dus laten we vooral een rondje gaan wandelen. Mamma heeft er ook zin in. In formatie gaan we op pad, de schemering tegemoet. Peter als altijd voorop, ik met mamma daarachter. Niet ver erachter. We zouden zijn fladderende beige lange jas vast kunnen pakken. Ik grinnik bij de gedachte. Gewoon ineens heel hard aan die jas trekken. Hij zou er niet om kunnen lachen. Of misschien ook wel, maar ik durf het risico niet te nemen. Mamma raak ik wel aan. Net als vroeger strekken we onze vingers naar elkaar uit. Onze wijsvingers raken elkaar.

‘Elsa en Daphne als God en Adam, maar dan in vrouwelijke vorm,’ had Peter een keer gezegd toen hij het zag. ‘Logisch eigenlijk, het vrouwelijke is immers de bron van alles.’

Ik kijk naar het mooie gezicht van mijn moeder. Wat een bizar idee dat zij mij ooit in haar buik droeg en dat we hier nu naast elkaar lopen, ik inmiddels groter dan zij. We hebben onze armen alweer langs onze lijven laten bungelen, maar we zijn toch met elkaar verbonden. Wij alle drie trouwens. Alleen is de draad tussen mamma en mij altijd even stabiel en stevig. De draad die ons verbindt met de man die voor ons uitbeent is soms lang en ragfijn en op andere momenten een korte wurgketting. Is het raar dat ik Emiel nog niet aan ze heb voorgesteld? Als het aan

hem lag was hij meegegaan dit weekend.

‘Mag ik de volgende keer wel mee, als ik mijn kennis van de filosofie een beetje heb bijgespijkerd?’ had hij me gevraagd.

Hij deed of het een grapje was.

Het is niet dat ik hem niet wil voorstellen. Het voelt onmogelijk. Het is een driehoek, geen vierkant. Daar heeft filosofie niets mee te maken.

Peter lijkt op zoek te zijn naar iets. Een culturele schat waarvan hij natuurlijk wel weet die niet op dit eiland aan te zullen treffen. Toch kijkt hij om zich heen alsof achter iedere duin een onverwacht kunstwerk op zou kunnen duiken. Mamma straalt. Ze geniet van de wind in haar gezicht, het uitzicht, de stilte. Een onwaarschijnlijk stel in sommige opzichten. In andere opzichten elkaars evenbeeld. Is dat hun geheim?

Peter begint te oren over de geschiedenis van het eiland. ‘Wisten jullie dat schier grijs betekende? En oog eiland?’

Er staat me vaag iets van bij. Juf Petra vertelde er iets over op school. Dat was in de tweede klas. Het jaar dat ik de gedenkwaardige zeehondjesspreekbeurt hield. Ik doe mijn mond open om daarover te vertellen, maar Peter heeft het woord alweer genomen.

‘De naam verwijst naar de grijze monniken die hier ooit woonden. Het standbeeld dat ter herinnering aan deze monniken in 1961 geplaatst is, is vermoedelijk het enige kunstwerk op dit hele verrekte eiland. Dat moeten we dus zéker bezichtigen.’

Zijn linker wenkbrauw schiet omhoog, hij snuift.

‘Maar veel interessanter: het eiland was meer dan een halve eeuw eigendom van Duitsers. Geen vijandelijke overname, nee, het was domweg aan een Duitser verkocht. Het hele eiland. Het

was voor die tijd eeuwenlang in handen geweest van de familie Stadhouders. Of nee, dat was het niet.' Zijn linker ooglid trilt, zijn mond krijgt een verbeterde trekje.

'Wat de reden voor de verkoop is geweest moet ik nog uitzoeken. Zal wel een geldkwestie geweest zijn. Het is bijna altijd een geldkwestie. Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog werd besloten dat het onderdeel moest worden van de Nederlandse staat. Geen idee wat de familie Stachouwer – ja, dat was het, Stachouwer – daarvan vond. Bizar eigenlijk hoe zo'n geldstroom dan loopt.'

Ik heb het boek gezien dat hij mee heeft, daar heeft hij deze informatie vast uitgehaald. De man zuigt alles wat hij leest op als een spons. Het enige waar hij regelmatig over struikelt zijn namen. Meestal luister ik vol bewondering naar zijn verhalen. Maar niet nu. Ik wil genieten van de stilte van dit eiland. Zelfs mamma lijkt Peters woorden maar nauwelijks tot zich door te laten dringen. Ze kijkt om zich heen, ademt de zeelucht diep in. Een gezonde bloos op haar wangen.

Dit is precies waar ik naar uitkeek toen ik voorstelde om voor ons jaarlijkse uitje dit keer naar Schier te gaan; samen de schone lucht inademen, samen tegen de wind in ploegen. Het was niet educatief genoeg, volgens Peter. Ik mocht altijd kiezen waar we heen zouden gaan, maar ik moest er wel iets van opsteken. Wij alle drie. Peter kon eindeloos vertellen over de Grand Tour; de rondreis die jongemannen in de achttiende eeuw door Europa maakten ter leering ende vermaeck. Elsa mompelde daar standaard iets achteraan als 'achterhaalde tijden waarin alleen mannen...'

Vaak ging Peter daar niet op in, waarschijnlijk omdat het zijn

betoog verstoorde, maar ik herinner me ook een keer dat hij wel reageerde. ‘Natuurlijk, natuurlijk. Ze liepen nog wat achter, maar in het begin van de twintigste eeuw was het ook voor vrouwen vaak een onderdeel van hun opvoeding. Onder begeleiding van een chaperonne uiteraard en alleen vrouwen uit de hogere klassen. Ik weet dus niet of jij in aanmerking zou zijn gekomen,’ had hij met een grijns gezegd. ‘Je vader mag dan wel doen of hij van stand is, hij komt er natuurlijk niet mee weg. Daphne uiteraard wel, jij hebt immers de goede man getrouwd. Maar gelukkig doet het er niet meer toe. De tijden zijn veranderd en de vrouwen zijn nu de baas.’

Mamma had nog wat tegengesputterd, maar het gesprek, of het relaas, zo je wil, eindigde met de afsluitende woorden van Peter dat dat bij ons thuis in ieder geval zo was.

Ja, ik kende alle variaties op het thema, kon iedere mogelijke discussie in mijn hoofd de revue laten passeren.

En tóch was ik begonnen over de Waddeneilanden.

‘Op zo’n eiland valt niets te leren, toch?’

‘Volgens de boeddhisten leer je het meeste van stil zijn.’

Mijn halve grap was niet bijzonder goed gevallen. De oosterse filosofie was niet echt aan Peter besteed.

Maar hier lopen we dan toch in formatie. We hadden ook naar een grote Europese stad kunnen gaan. Een stad met musea om in te verdwalen, met een geschiedenis waar Peter onophoudelijk over zou kunnen lezen en vertellen. Dan had hij in ieder geval afleiding gehad.

Hij gaat maar door met zijn verhaal, hij gesticuleert druk. Ik versta er geen woord meer van en dat komt niet alleen omdat we van richting zijn veranderd en hij inmiddels tegen de wind in

praat. Ik ben met mijn hoofd ergens anders.

Ineens verbreek ik de driehoek en ren de duinen in. Ik voel de verbaasde blikken van mijn ouders in mijn rug, maar ze wandelen ongetwijfeld rustig door. Mamma heeft vast haar plaats ingenomen naast hem, arm in arm. Zoals altijd als ik er niet bij ben. De koude lucht snijdt me in de longen. Mijn conditie is slecht, maar ik blijf rennen tot ik niet meer kan. Ik laat me vallen in een duinpan.

De beelden in mijn hoofd worden levendiger en groter. Ik voel me in het zand gedrukt. Ik wil weg. Weg van dat grote lijf dat zich over me heen buigt. Weg van deze beelden die onmogelijk waar kunnen zijn.

Zachtjes wieg ik mezelf heen en weer. Mijn wangen worden nat, de mouw van mijn jas kleurt donker als ik mijn gezicht probeer droog te maken. Ik kan me niet herinneren wanneer ik voor de laatste keer heb gehuild. Ik kan de zee zien vanaf hier. Ze roept me. Geruststellend en dreigend tegelijkertijd.

Ik sta op, klop het zand van mijn kleren en ga op zoek naar ons huisje. Het wordt vast niet makkelijker als ik het uitstel. Het is nog wel even een zoektocht, het is inmiddels helemaal donker en al die huisjes lijken op elkaar. Ik ben dan ook opgelucht als ik mamma en Peter door een raam heen aan tafel zie zitten, beiden met een glas wijn en een boek voor hun neus. Het ziet er gezellig uit. Het voelt ook gezellig als ik over de drempel stap. Ze kijken me heel even aan, meer niet. Peter vraagt of ik ook wijn wil.

‘Natuurlijk, dat wilde ik al voor we gingen.’

We lachen, hij staat op om een glas voor me te pakken. Niet achteromkijken, je niet afvragen waar de scheur ontstond. Het is een techniek die we alle drie goed beheersen. Ik pak de essays

van Montaigne uit mijn tas.

Nog voor ik een letter heb gelezen licht Peter met één vinger het dikke boek op van tafel om de titel te kunnen zien: ‘Ben je inspiratie op aan het doen? Ga je eindelijk mijn advies opvolgen en ook zelf essays schrijven?’

‘Ik geloof niet dat ik veel relevants toe te voegen heb aan alles wat al geschreven is.’

Voor Peter dat argument van tafel kan vegen, begin ik over het essay van Montaigne over de ledigheid dat ik herlezen had voor we hier kwamen. Over dat essay valt weinig te discussiëren. We geloven alle drie in het gevaar van een inactieve geest. Een gevaar dat tegenwoordig nog veel meer op de loer ligt dan in de tijd van Montaigne. De verleidingen van tv en internet hebben we al eindeloos vaak besproken. In plaats daarvan raken we nu verzeild in een gesprek over de goede man zelf: welke van zijn essays is het meest interessant en bovendien nog actueel?

Peter verzucht dat het leven in de zestiende eeuw een stuk boeiender moet zijn geweest dan tegenwoordig. ‘Maar ook eenvoudiger. Het moet als een onbeschreven blad hebben gevoeld. Montaigne had toegang tot de teksten van grote meesters, maar hij kon toch nieuwe inzichten delen met de wereld, origineel zijn. Hoe groot is de kans dat wij nog iets nieuws verzinnen?’

‘Dat was precies mijn punt,’ zeg ik triomfantelijk.

‘Jij zou ongetwijfeld met iets nieuws op de proppen komen, prinses. Hoewel ik toe moet geven dat ik weinig hedendaagse filosofen ken die nog met verrassende eigen inzichten komen. Ik ben heel benieuwd wie er uit onze tijd over een eeuw of vier nog gelezen wordt. Ik snap het ook wel, wij kunnen ons in deze tijd van informatieovervloed maar beter richten op de groten der

aarde die ons voorgingen en daar verder over filosoferen. Wat had ik graag in levenden lijve met iemand als Socrates, Foucault of Kierkegaard van gedachten gewisseld, maar hoe groot is de kans nou dat ik een van hen ooit op straat tegen zal komen?’

‘Vrij klein,’ grinnik ik, ‘die zijn namelijk allemaal dood.’

Dan belanden we in een wedstrijdje van zoveel mogelijk namen bedenken van grootheden die nog wél leven – want die zijn er natuurlijk heus wel – en die we dus theoretisch op straat tegen zouden kunnen komen, hoewel die kans vrijwel nihil is op Schiermonnikoog en ook nog steeds bizar klein in de stad Groningen. Peter en ik worden steeds uitbundiger en hij besluit er pen en papier bij te pakken om een top-tien te maken van levende mensen met wie we vreselijk graag een goed gesprek zouden willen hebben. Dat leidt als vanzelf tot een discussie over het toevoegen van mensen die we vreselijk vinden, maar die we wel graag zouden willen bevragen over hun verwerpelijke ideeën.

Zoals wel vaker trekt Elsa zich ongemerkt terug uit het gesprek om te gaan koken en zitten Peter en ik met blosjes op de wangen druk te debatteren en lachen we om elkaars lijstjes. Over Kierkegaard zijn we het eens, die staat bovenaan bij ons allebei. Maar dan probeert Peter mij ervan te overtuigen dat Hannah Arendt echt geen plek op mijn lijstje verdient. Hij kan zich niet méér vergissen en aan de manier waarop hij me ervan probeert te overtuigen, voel ik dat hij het eigenlijk ook niet meent.

Het is goed zo. Dit is waar ik moet zijn. Al is het jammer dat Peter het nodig vindt op te merken dat mijn inbreng in de discussie maar weer eens aantoont dat ik toch echt genoeg in huis heb om een interessante essaybundel te schrijven.